

ODPYCHAĆ (24) *vb impf*

o oraz a jasne.

praes 1 sg odpycham (8). ◇ 3 sg odpycha (2). ◇ 2 pl odpychacie (2). ◇ 3 pl odpychają (4). ◇ *praet* 3 sg m odpychał (1). ◇ 3 pl m pers odpychali (2). ◇ *fut* 3 sg m odpychać będzie (1). ◇ *imp* 2 sg odpychaj (1). ◇ *con* 3 sg m by odpychał (1). ◇ *part praes act* odpychając (2).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XIX w.

Pchnięciem odsuwać; repellere Calep, Cn; retrudere Mącz, Cn; displodere Mącz; amoliri, amovere Calep; depellere, dimovere, submovere Cn (24): Amolior – Odwałam, odpycham. *Calep* 63a, 63a.

odpychać kogo, co (3): gdy Itaná v prawá/ wśyŕcy wnet powśtáią/ A onego nędzniczká ná zad odpycháią. *RejWiz* 122. *Cf odpychać kogo, co od kogo, od czego.*

odpychać kogo, co od kogo, od czego (2): Matuchna iego [...] chciała mu pomotz nofitz krzyża/ ale iey niechciano dopufcitz/ bo [...] ią od fyna odpychali *OpecŻyw* 137; *Mącz* 306a.

Zwrot: »na zad, w zad odpychać« (2:1): *RejWiz* 122; *Retrudo*, Ná zad odpycham/ odtrącam. *Mącz* 467a; *Calep* 912a.

Przen [w tym: kogo, co (10)] (12):

W przeciwstawieniu: »ciągnąć ... odpychać« (1): Kázda z onych ŕekt kłoby kofcyoŕ cyągnye/ á ine od nyego odpycha *KromRozm III* C2.

W porównaniu (1): Bo [kości świętych] Kościoł iáko ŕupy wípieráią/ iáko wieże go bronią/ iáko opoki náwáŕności morŕkie odpycháią *SkarŻyw* 131.

Fraza: » chocia by i widłami od siebie odpychał« (1): barzo trudna rzecz iesth to odmienić czo komu natura iego dała, chocia by też [...] y widłami naturę od siebie odpychał wśzakoż ona zawŕze ku ŕwemu ciągnie. *GlabGad* L8v.

a) Nie chcieć (5) : Abdico – Oddalam, Odpicham, Vvirzekam lie dziećiecia. *Calep* 3b.

W połączeniu szeregowym (1): Co [łaskę bożą i zawołanie między ludźmi] ifcye [dziecię] opuŕŕczáć á od ŕiebye oddáŕć/ y yákoby odpychać będzie/ widząc á czuyąc ná ŕoby złoto/ [...] álbo ŕwyethne odzyenya. *GliczKsiąż* Fv.

Zwrot: »od siebie odpychać« (4): *GliczKsiąż* Fv; ktoremi [sprosnymi obyczajami] ŕie zacni á mądrzy brzydzą/ y od ŕiebye ie odpycháią *RejZwierc* 18v; Ktorego [Jezusa] iż wy Pánem ná niebie czynicie tedy nie tylko dwu Pánów ŕobie zmyŕláćie/ ále też iáŕnie Bogá áby nád wámi nie pánowaŕ od ŕiebye odpycháćie. *CzechRozm* 123, 246.

b) Zniechęcać (2) :

W przeciwstawieniach: »pobudzać, wabić ... odpychać« (2): ktorą [naukę] oycowye náŕŕy w milczenyu (ktore wŕŕeteczne ludźye pobudza/ á proznuyące albo nyedbáŕe odpycha) záchowáli chędogo *KromRozm II* h4v; *CzechEpPORz* *3v.

Zwrot: »od siebie odpychać [czym]« (1): Bo ty księgi X.K. nie wabią do siebie człęká ŕpokoynego: [...] ále práwie od ŕiebye iákoś náporząd gwałtem odpycháią: ŕłowy iákimiś nie bárzo vcźćiwymi *CzechEpPORz* *3v.

c) *Nie dopuszczać, pozbawiać [od czego] (2)* : ktore [*uporne mnimanie*] oni w swoich wymyflech położyli [...] odciłkaiąc wierne moczą/ gwałtem/ [...] odpycháyac ye od świętey prawdi łowá Bożego. *LubPs bb6v marg.*

Szereg: »odłaczać i odpychać« (1): Iáwno iest wśzytkiemu świátu/ iáko proste ludzi od kielicha odłaczać y odpychacie *KrowObr 200.*

d) [*Pozbawiać się [komu]*]: Zbyć że niemożelz gościá vpornego [*przymawiającego się o psa*]/ Koślawe wyftaw/ y co iest chromego. Z żáłością rzkomo chártá mu odpychay/ Ześ niegorźzego dał/ to ielzczę wzdychay. *BielawMyśl C3.*]

a. *Odpierać cios (2)* : Repungo, Odpycham/ łztych odbiyam. *Mącz 331d; Calep 915b.*

b. *O żeglarstwie: odbijać od brzegu lub nie przybijać do brzegu [co od kogo, od czego] (2)* : Tudźielz miełzkaią dżicy Nieznáchowie Ná fwym Ośtrowie. [...] od nich odpychay łzcutę *KlonFlis F4v.*

Zwrot: »odpychać od brzegu« (1): Niechże ich [*wodnych bóstw pogańskich*] kto chce błága/ odpychaiąc Okręt od brzegu/ [...] Lecż my [...] Wzywaymy PANA *KlonFlis B3.*

c. *O magnesie (1)* :

W przeciwstawieniu: »ciągnąć ... odpychać« (1): *FalZioł IV 56a cf Zwrot.*

Zwrot: »odpychać [czym] od siebie« (1): then [*magnes*] iednym wągłem/ tho iest iedną łtroną ciągnął żelazo, á drugim węgłem otpychał od siebie *FalZioł IV 56a.*

Synonimy: *odcisnąć, odmykać; a., b. odbijać.*

Formacje współrdzenne cf PCHAĆ.

Cf ODPYCHANIE